

Archeologienota met Beperkte Samenstelling

Aalter, Kanaal Gent – Brugge
ROC Aalter
Deel 1: Verslag van Resultaten

Titel

Archeologienota met Beperkte Samenstelling Aalter, Kanaal Gent – Brugge ROC Aalter. Deel 1: Verslag van Resultaten

Auteurs

Tristan Minne
Lien Van der Dooren

Erkende archeoloog

BAAC Vlaanderen bvba
OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer

2020-0134

Plaats en datum

Gent, 9 april 2021

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 1781
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot

KBR

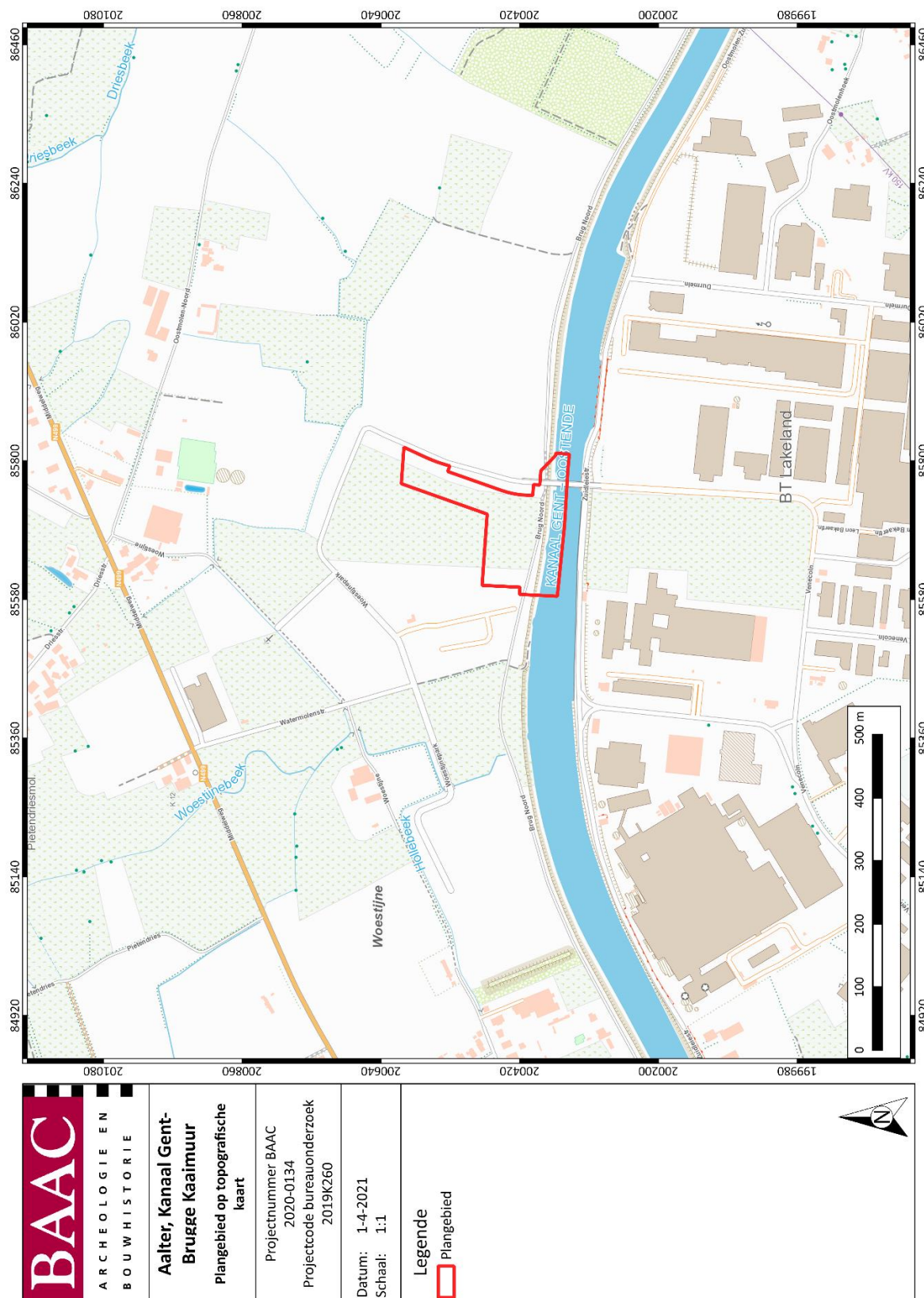
Inhoud

1	Beschrijvend gedeelte.....	1
1.1	Administratieve gegevens	1
1.2	Juridisch kader en onderzoektraject	4
1.3	Aanleiding	4
1.4	Huidige situatie en geplande werken	6
1.4.1	Huidige situatie	6
1.4.2	Geplande werken en bodemingrepen	7
1.5	Randvoorwaarden	12
2	Bureauonderzoek	13
2.1	Werkwijze en strategie	13
2.1.1	Onderzoeksdoelstelling	13
2.1.2	Onderzoeksvragen	13
2.1.3	Methoden en technieken.....	13
2.2	Assessmentrapport	15
2.2.1	Historisch kader	15
2.2.2	Cartografische bronnen	15
2.2.3	Orthografische bronnen.....	21
2.2.4	Archeologisch kader	22
2.3	Synthese onderzoeksresultaten.....	24
2.3.1	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	24
2.3.2	Archeologische verwachting.....	24
2.4	Besluit.....	25
2.4.1	Potentieel op kennisvermeerdering	25
2.4.2	Afweging noodzaak verder vooronderzoek.....	25
3	Samenvatting.....	26
4	Lijsten.....	27
4.1	Figurenlijst.....	27
4.2	Plannenlijst.....	27
4.3	Tabellenlijst	27
5	Bibliografie	28

1 Beschrijvend gedeelte

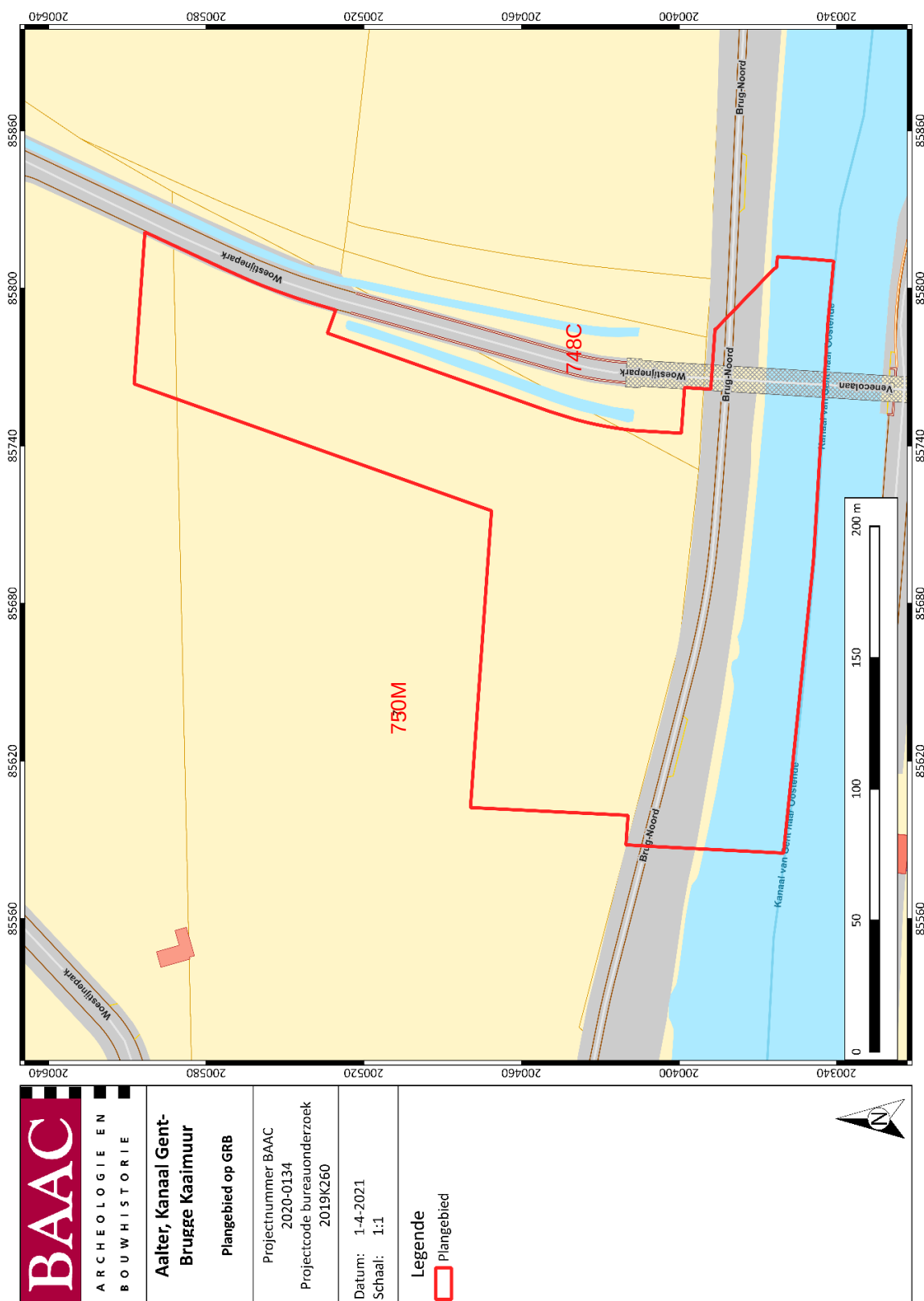
1.1 Administratieve gegevens

Naam site	Aalter, Kanaal Gent – Brugge ROC Aalter		
Ligging	Woestijnepark, (Aalter) Aalter, Oost-Vlaanderen		
Kadaster	Aalter, Afdeling 1, Sectie A, Percelen 750M, 748C		
Coördinaten	Noordwest:	x: 85.765,41	y: 200.607,05
	Noordoost:	x: 85.822,11	y: 200.602,55
	Zuidwest:	x: 85.586,25	y: 200.359,97
	Zuidoost:	x: 85.811,22	y: 200.340,44
Oppervlakte plangebied	28.573 m ²		
Oppervlakte geplande ingrepen	16.820 m ²		
Kartering gewestplan	Gemeenschapsvoorziening		
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2020-0134		
Bureauonderzoek	Projectcode	2019K260	
	Erkende archeoloog	BAAC Vlaanderen (Erkeningsnummer: 2015/00020)	
	Betrokken actoren	Tristan Minne (archeoloog) Lien Van der Dooren (archeoloog)	
	Betrokken derden	Mieke Van de Vijver (archeoloog)	

Plan 1: Plangebied op topografische kaart¹ (digitaal; 1:10.000; 01/04/2021)

¹ AGIV 2021f

Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)² (digitaal; 1:250; 01/04/2021)

² AGIV 2021cAGIV 2021aAGIV 2021a

1.2 Juridisch kader en onderzoekstraject

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels **vooronderzoek zonder/met ingreep in de bodem**.

Echter kan het in enkele specifieke dossiers snel blijken dat de noodzaak voor een dergelijk verder vooronderzoek overbodig is. Indien namelijk bij de confrontatie tussen de toekomstige werken en een beperkt aantal doorslaggevende aspecten uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologische kader, kan worden aangetoond dat:

1. met hoge waarschijnlijkheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het onderzochte terrein, of;
2. de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, of;
3. verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst;

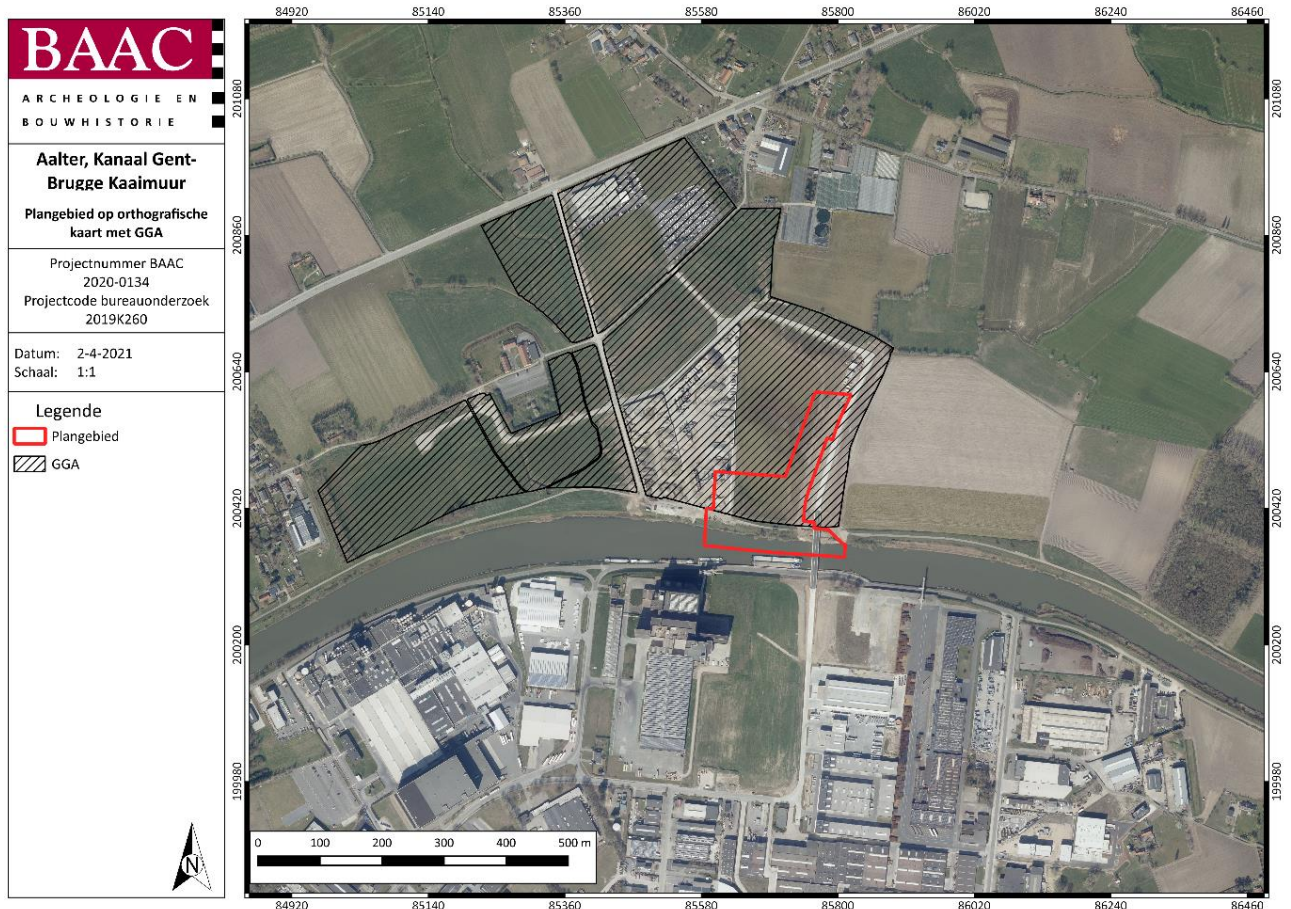
en er dus geen verdere maatregelen nodig zijn, kan de opmaak van een volwaardige archeologienota achterwege gelaten worden en overgegaan worden naar de opmaak van een **Archeologienota met Beperkte Samenstelling** waarbij de rapportering van het bureauonderzoek beperkt wordt (Code van Goede Praktijk 12.5.3.3).

1.3 Aanleiding

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de initiatiefnemer een kaaiplateau gerealiseerd worden. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen (waaronder de aanleg van een kaaiplateau, de aanleg van een nieuwe kaaimuur en diverse afgravingen) die qua omvang een directe bedreiging kunnen betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernietigd wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

De totale oppervlakte van het plangebied *Aalter, Kanaal Gent-Brugge ROC Aalter* bedraagt ca. 28.573 m², de geplande bodemingrepen hebben een oppervlakte van 16.820 m². Het valt buiten een

beschermde archeologische site, ligt niet in een archeologisch vastgestelde zone en komt deels voor in gebied 2422 op de kaart (Plan 3) met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie).³ Daarnaast werden voor het plangebied en de directe omgeving geen waarden voor 'beschermd onroerend erfgoed' opgenomen in het Geoportaal.

Plan 3: Plangebied op orthografische⁴ kaart met weergave van GGA⁵(digitaal; 1:1; 02/04/2021).

Het merendeel van het plangebied is opgenomen als GGA omdat het reeds deel uitmaakte van de opgraving Aalter – Woestijne. Het plangebied bevindt zich ter hoogte van zone 3 van deze opgraving. De onderzoeken vonden plaats van 2010 tot en met 2013 (cfr. infra).

Aangezien het een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen betreft en de initiatiefnemer publiekrechtelijk is, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3.000 m² of meer bedraagt en de ingreep minstens 1.000 m² bedraagt, is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. Deze archeologienota, waarvan akte genomen door het agentschap Onroerend Erfgoed, wordt bij de stedenbouwkundige aanvraag gevoegd.

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021a.

⁴ AGIV 2021e

⁵ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021b

1.4 Huidige situatie en geplande werken

1.4.1 Huidige situatie

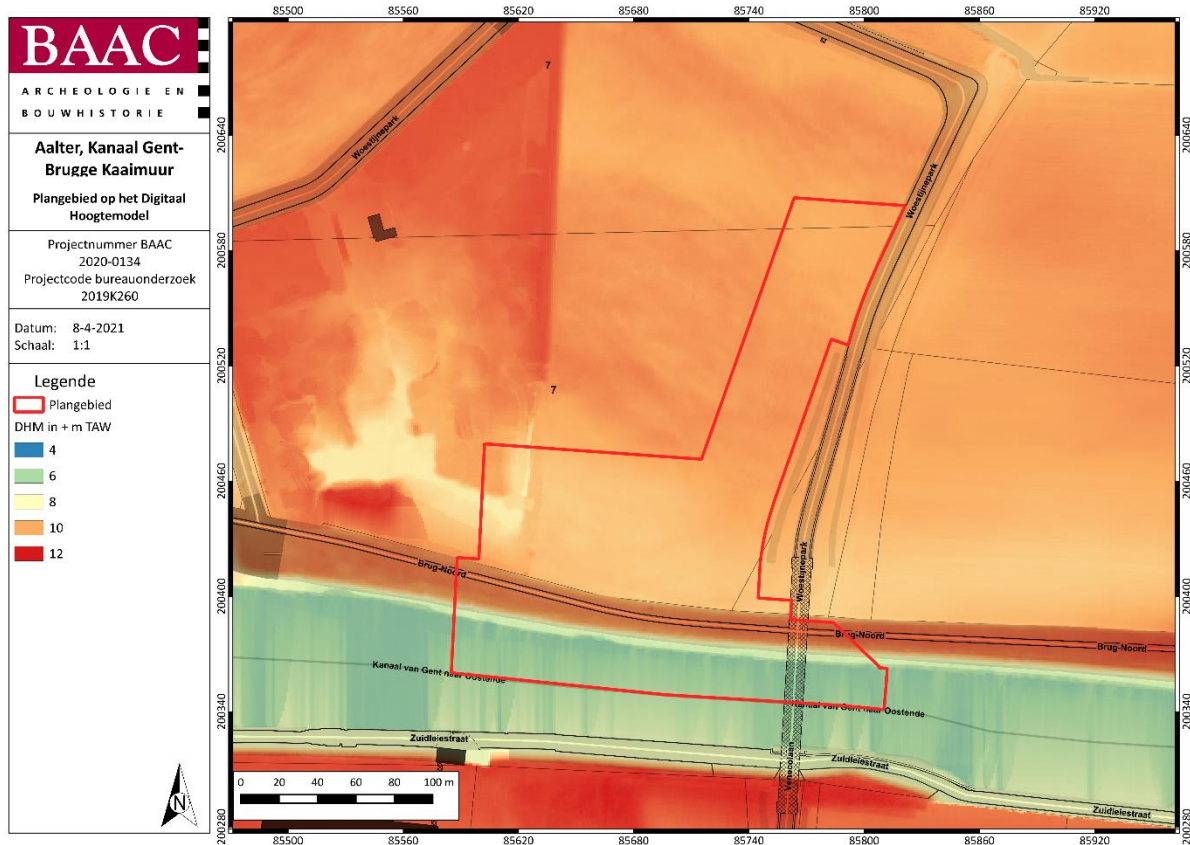
In zijn huidige situatie bevindt zich in het zuidelijke deel van het plangebied het kanaal Gent-Brugge. Ten noorden van het kanaal loopt een jaagpad dat parallel loopt aan het kanaal (Figuur 1). Ten noorden van het jaagpad bestaat de rest van het plangebied uit weidegrond. In het zuidoosten van het plangebied situeert zich tevens een brug.

Op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen (DHM) is te zien dat de oever van het plangebied hoger gelegen is in het landschap. De gehele zone tussen de brug en het jaagpad is een aangelegd geheel.

Figuur 1: Uitzicht op het plangebied vanop het kruispunt Watermolenstraat met het jaagpad (Brug-Noord) daterend uit 2009⁶

⁶ GOOGLE 2021

Plan 4: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen⁷ (digitaal; 1:1; 08-04-2021).

1.4.2 Geplande werken en bodemingrepen

Algemeen

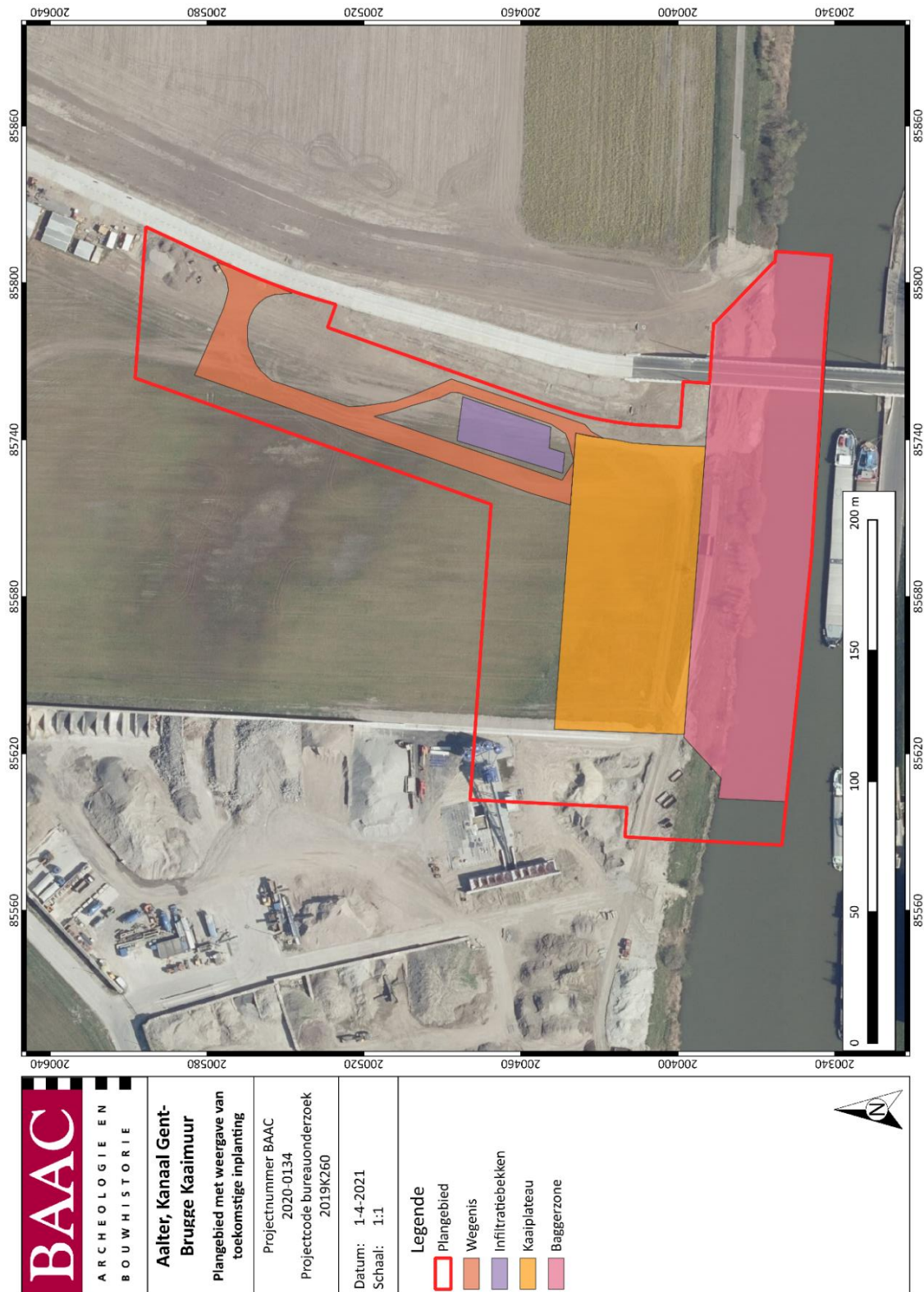
De opdrachtgever plant op het terrein de aanleg van een nieuw kaaiplateau en nieuwe kaaimuur. Op Plan 5 wordt een overzicht weergegeven van de toekomstige inplantingen binnen het plangebied op de orthofotografische kaart. Het resterende oppervlak van het plangebied zal worden ingenomen als werfzone.

De werken gelegen binnen GGA, namelijk de kaaimuur, het kaaiplateau, infiltratiebekken en wegenis zullen hier niet besproken worden, de zone waarin deze werken gepland zijn werd immers archeologisch onderzocht in 2010 tot 2013 door middel van een opgraving. Bijgevolg kunnen de geplande werken, in welke mate dan ook, geen vermeerdering van kennis opleveren. Daarom zullen enkelen de werken besproken worden die zullen plaatsvinden in het zuiden van het plangebied, buiten de GGA zone.

In het zuidelijk deel van het plangebied zal een deel van het kanaal en de noordelijke wal uitgebaggerd worden. Het bodemniveau zal over de volledige zone op + 1,11 m TAW komen te liggen. De maximale hoogte van het maaiveld bevindt zich ter hoogte van het reeds aanwezige jaagpad en bedraagt + 10.55 m TAW. (Figuur 2, Figuur 3)

⁷ AGIV 2021b

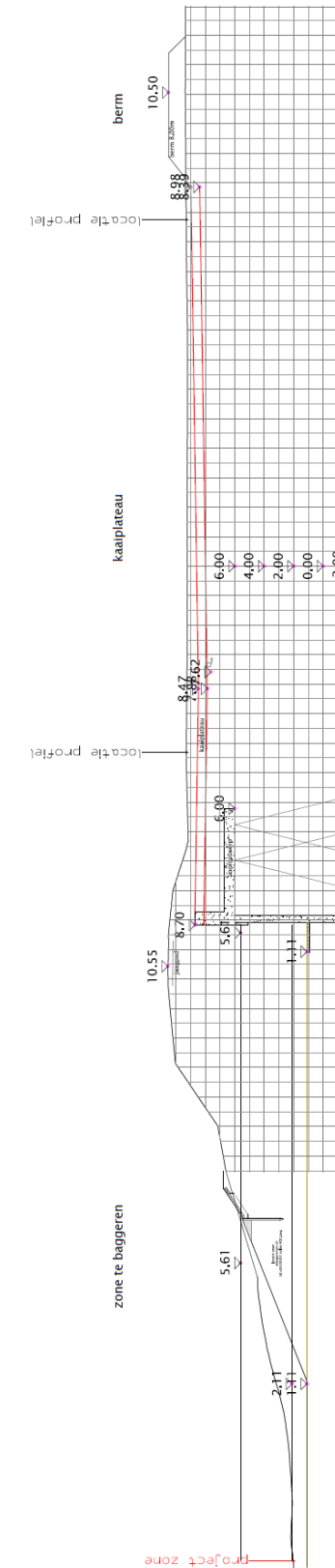
Vlak ten noorden van de baggerzone zal een nieuwe kaai worden aangelegd. De zuidelijke begrenzing van het kaaiplateau bevindt zich op de grens met de GGA. Langsheen de volledige zuidelijke zijde van het kaaiplateau zal de kaaimuur worden aangelegd. De kaaimuur zal bovenaan 1 m dik zijn en vanaf + 5,1 m TAW 50 cm dik, de kaaimuur zal reiken tot – 5 m TAW (Figuur 2, Figuur 3).

*Plan 5: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting⁸ op orthofoto⁹ (digitaal; 1:1;
01/04/2021)*

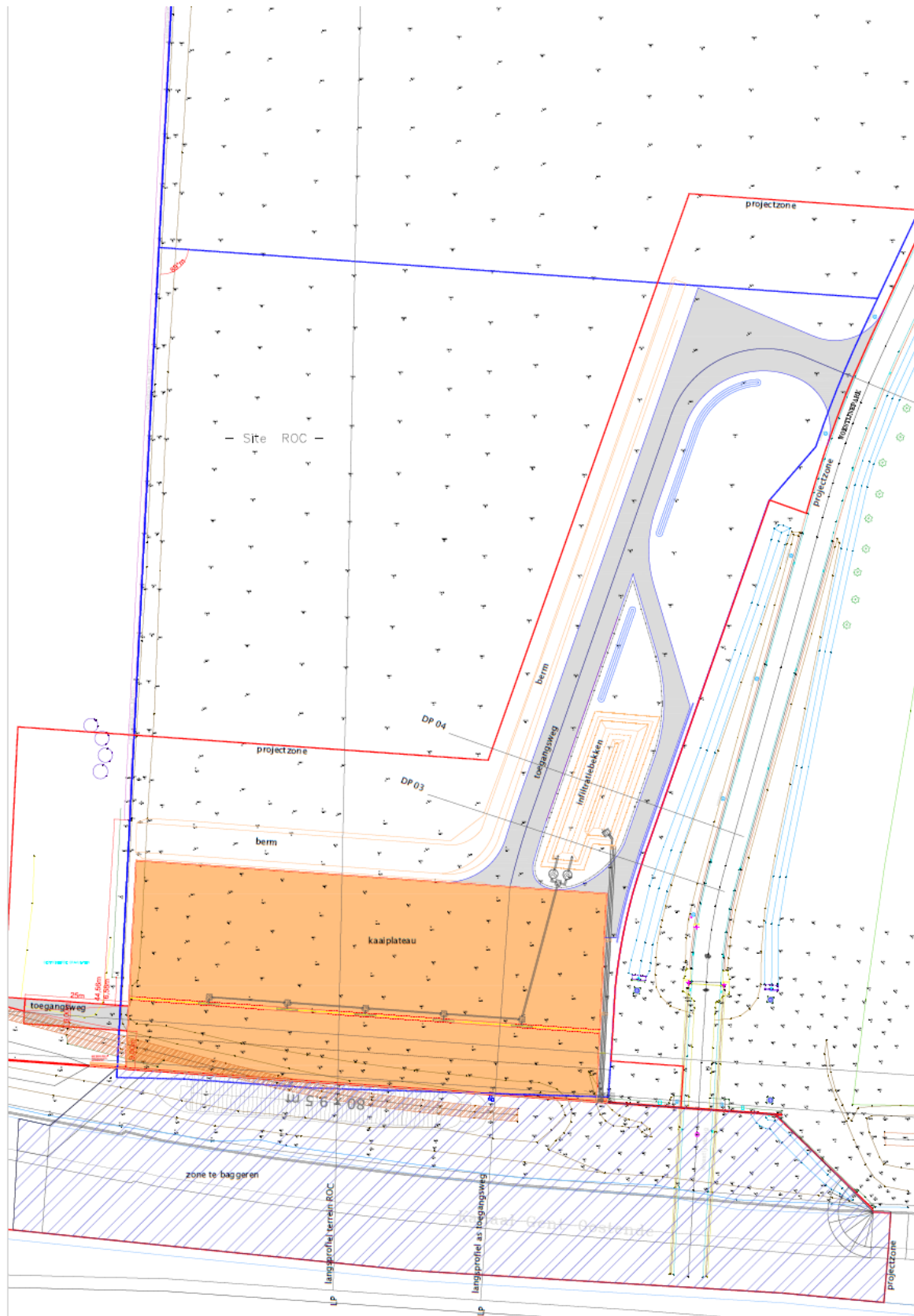
⁸ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

⁹ AGIV 2021e

Figuur 2: Doorsnede van baggerzone, kaaimuur en kaaiplateau¹⁰

¹⁰ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

Figuur 3: Grondplan van geplande werkzaamheden¹¹

¹¹ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

Impactanalyse

Voor de aanleg van het nieuwe kaaiplateau zal de bodem binnen het plangebied aanzienlijk verstoord worden. Het maaiveld in het noordelijke deel van het plangebied is relatief vlak en bevindt zich op + 10,5 m TAW. Naar het zuiden toe is het plangebied lager gelegen op ca. + 9 m TAW. In Tabel 1 wordt de maximale verstoringdiepte weergegeven per geplande ingreep. Voor alle geplande ingrepen en de verstoring die hierbij veroorzaakt zal worden, dient rekening gehouden te worden met een buffer van 20 cm.

Tabel 1: Oppervlakten en maximale verstoringdiepte van geplande ingrepen.

<i>Geplande ingreep</i>	<i>Oppervlakte</i>	<i>Maximale verstoringdiepte</i>
<i>Baggerwerken</i>	<i>8467 m²</i>	<i>+ 1,11 m TAW (ca. 9,4 m)</i>
<i>Kaaimuur</i>	<i>110 m²</i>	<i>- 5 m TAW (ca. 15,5 m)</i>

1.5 Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

2 Bureauonderzoek

2.1 Werkwijze en strategie

2.1.1 Onderzoeksdoelstelling

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek, het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische vindplaats, zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt dit doel door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

Binnen de opzet van deze archeologienota met beperkte samenstelling wordt enkel ingegaan op een beperkt aantal aspecten uit de beschrijving van de bespreking van het onderzoeksterrein in zijn archeologisch kader (zie C.G.P.12.5.3.3.). Een confrontatie van dit aspect met de toekomstige werken wijst immers uit dat er met hoge waarschijnlijkheid geen archeologisch erfgoed in de bodem aanwezig is.

2.1.2 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen zullen in dit bureauonderzoek behandeld worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?

2.1.3 Methoden en technieken

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van archeologische, historische bronnen.

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto

Historische en archeologische kaarten:

- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Popp-kaart
- Vandermaelen kaart

- Topografische kaarten 1904, 1939 en 1981¹²

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

¹² CARTESIUS 2021

2.2 Assessmentrapport

In een standaard archeologienota wordt in dit hoofdstuk een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie, cartografie en archeologie met betrekking tot het plangebied en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied. Echter, gezien het hier gaat om een archeologienota met beperkte samenstelling wordt enkel dieper ingegaan een beperkt aantal doorslaggevende aspecten van de beschrijving van de historiek en archeologisch kader. Deze aspecten worden geconfronteerd met de krijtlijnen van de toekomstige werken.

2.2.1 Historisch kader¹³

In het zuiden van het plangebied bevindt zich het kanaal Gent-Brugge. Het kanaal is gegraven tijdens de 17de eeuw in de loop van bestaande beken, namelijk de Zuidleie (tussen Beernem en Brugge) en de Hoge Kale (tussen Beernem en Gent) die evenwel tot een verschillend bekken behoorden. In de loop der jaren onderging het kanaal heel wat veranderingen zoals recht trekkingen en kalibrering. Ter hoogte van het plangebied is op de historische kaarten zichtbaar dat de ligging van het kanaal relatief gelijk blijft. De oever werd volgens de historische kaarten wel meermaals aangepast. Het jaagpad ten noorden van het kanaal kent eveneens verscheidene verandering doorheen de afgelopen eeuwen. Dit valt af te leiden uit de historische kaarten.

2.2.2 Cartografische bronnen

Voor de aanduiding van het plangebied op de historische kaarten dient er steeds rekening gehouden te worden met een beperkte nauwkeurigheid. Hoewel deze georeferereerd werden kunnen er zich minimale deviaties voordoen in vergelijking met de hedendaagse kaarten.

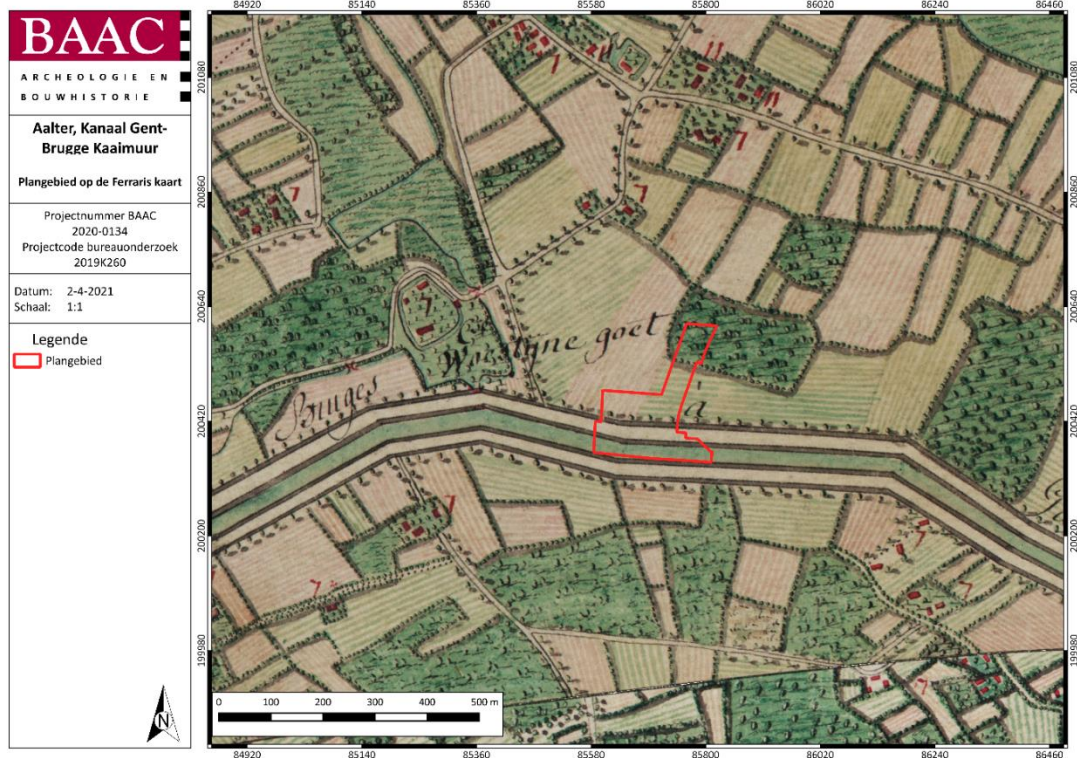
18de eeuw

Ferraris (1771-1778)

Op de Ferrariskaart¹⁴ is te zien dat het zuidelijk deel van het plangebied reeds deel uitmaakt van het kanaal Gent-Brugge. Het kanaal heeft doorheen zijn bestaan vele aanpassingen gekend. De weergave op de Ferraris kaart toont dat het kanaal een minder recht tracé kende. Ten noorden van het kanaal wordt de oever als dijklichaam weergegeven. Aangrenzend ten noorden van dit pad worden bomen weergegeven op deze kaart.

¹³ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2021 ID: 135163

¹⁴ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2020a

Plan 6: Plangebied op de Ferraris kaart¹⁵ (analoog; 1:1.250-1:7.500; 02/04/2021)

19de eeuw

Atlas der Buurtwegen (ca. 1840)

De Atlas der Buurtwegen¹⁶ geeft een gelijkaardige situatie weer als de Ferraris kaart. Het kanaal volgt hetzelfde tracé. Het dijklichaam wordt hier wel minder breed weergegeven en de oriëntatie van het plangebied is iets anders dan op de Ferraris kaart. Het plangebied situeert zich hier net ten noorden van het kanaal. Ten opzichte van de percelen lijkt het plangebied nu ook meer in het westen gelegen.

Popp-kaart (1842-1879)

Ter hoogte van het plangebied geeft de Popp-kaart¹⁷ quasi dezelfde situatie weer als deze op de Atlas der Buurtwegen.

Vandermaelen kaart (1846-1854)

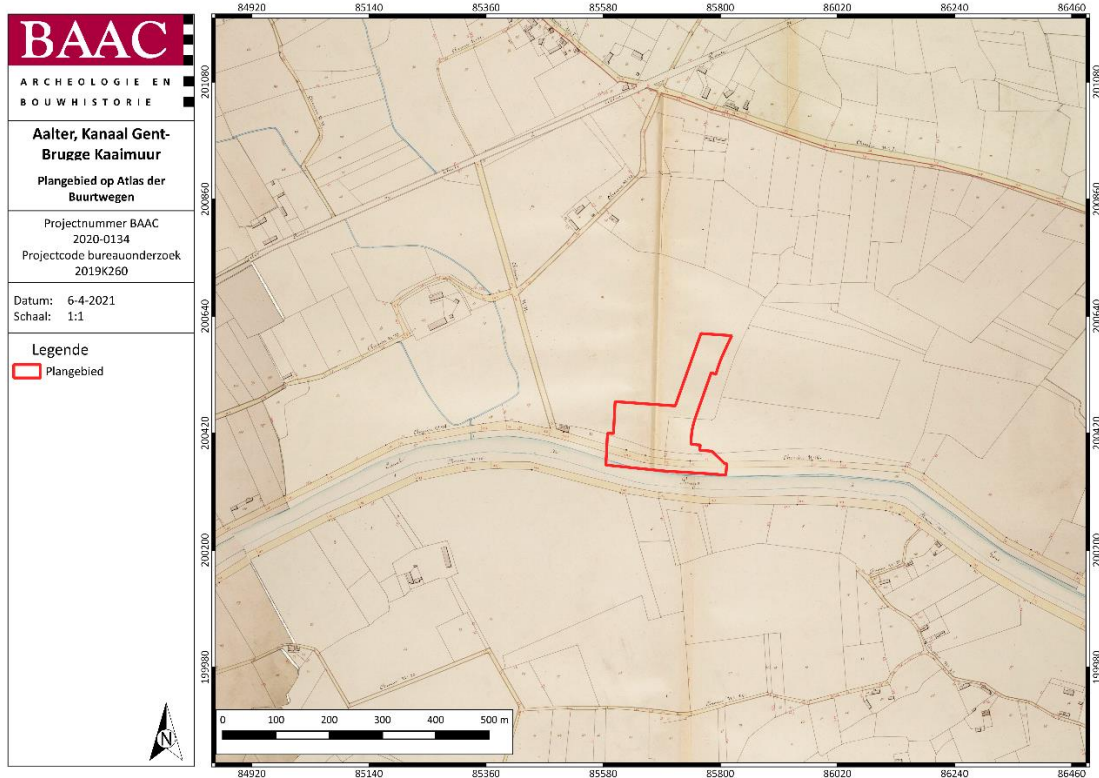
Het plangebied bevindt zich op de Vandermaelen kaart¹⁸ volledig ten noorden van het kanaal en de oever. Dit is vermoedelijk te wijten aan het georefereren van de kaart. Ook op deze kaart wordt de oever weergegeven als dijk net zoals op de Ferraris kaart. Aangrenzend aan de dijk wordt nog een weg weergegeven en daar ten noorden van een strook bosgebied.

¹⁵ GEOPUNT 2021c

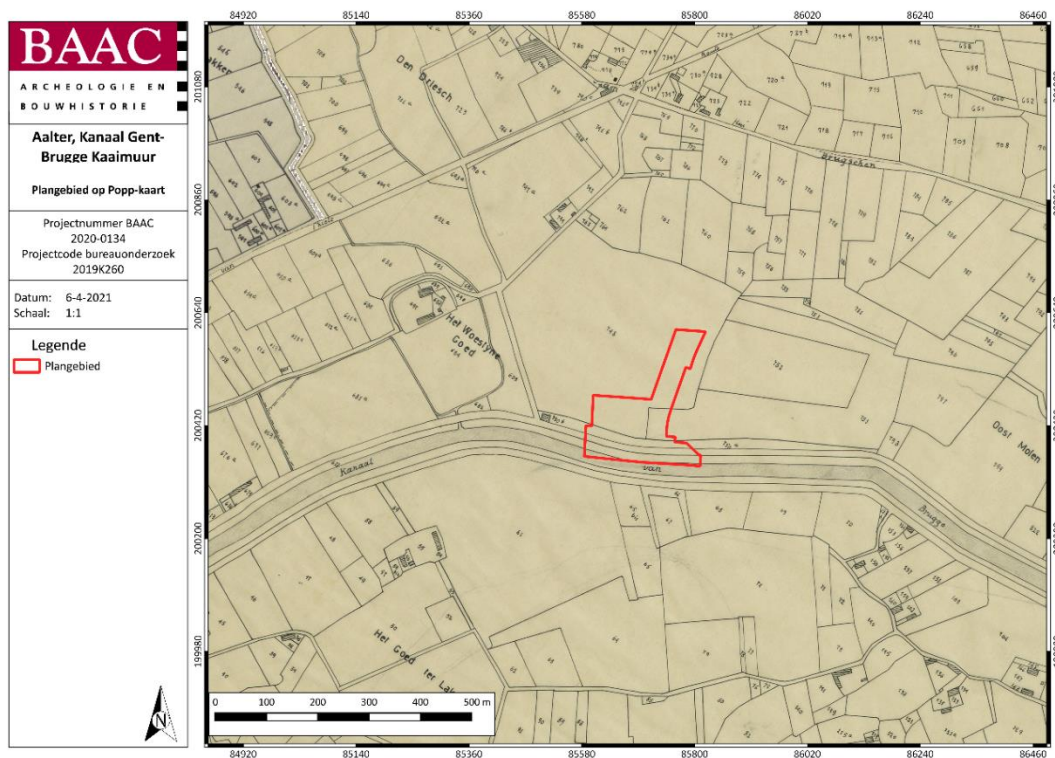
¹⁶ GEOPUNT 2021d

¹⁷ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2020b

¹⁸ GEOPUNT 2021e

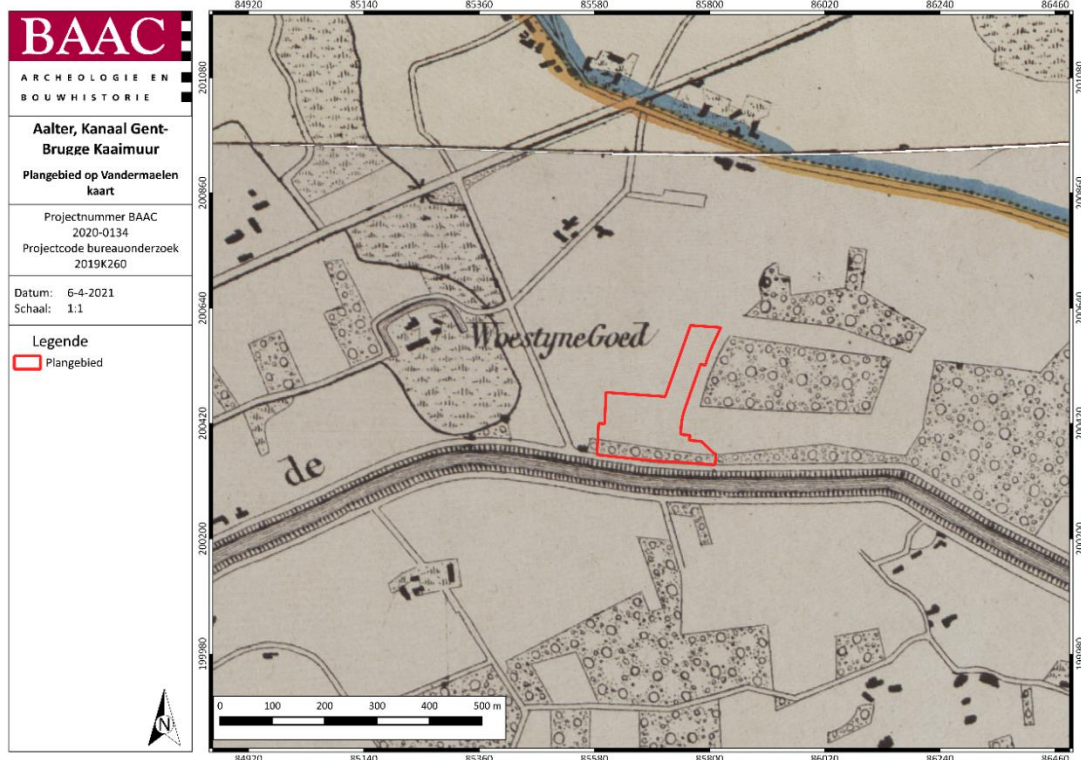
Plan 7: Plangebied op de Atlas de Buurtwegen¹⁹ (analoog; 1:2500; 06/04/2021)

Plan 8: Plangebied op de Popp-kaart²⁰ (analoog; 1:1.250-1:7.500; 06/04/2021)

¹⁹ GEOPUNT 2021a

²⁰ GEOPUNT 2021c

Plan 9: Plangebied op de Vandermaelen kaart²¹ (analoog; 1:20.000; 06/04/2021)

20^e eeuw

Topografische kaart 1904

Op de topografische kaart van 1904²² is te zien dat de oever breder wordt weergegeven, ook zijn er nu bomen afgebeeld aan weerszijden. De kaart geeft tevens aan dat de oever hoger gelegen is dan het gebied ten noorden. Deze verhoging kon ook vastgesteld worden aan de hand van een boring uitgevoerd in 2019. Het maaiveld ter hoogte van deze boring bevond zich op + 10,35 m TAW. Uit de onderzoeksresultaten is gebleken dat er zich steenfragmenten bevinden tot op 1m onder het maaiveld. De moederbodem bevindt zich meteen onder deze laag op 1 m onder het maaiveld. In deze kan er bijgevolg sprake zijn van een historische ophoging van ca. 1 m. Deze verhoging is naar alle waarschijnlijkheid aangelegd tijdens het uitgraven van het kanaal. Hierbij is de kans zeer groot dat minstens een deel van de moederbodem reeds afgetopt is, daar er meteen een overgang is tussen de stenige laag en het fijne zand.

Van(m)	Tot(m)	M	Beschrijving
0.00	0.50		bruingrijs silthoudend zand met steenfragmenten, kalkrijk
0.50	1.00		bruingrijs en beige zand met steenfragmenten, sterk kalkhoudend
1.00	2.00		beige silthoudend fijn zand
2.00	2.50		complex van beige silthoudend fijn zand en bruin silteus fijn zand, zonaal sterk kleioudend
2.50	4.00		lichtgrijs silthoudend fijn zand

Figuur 4: Resultaten Boring 1445-GEO-19/078-B10²³

²¹ GEOPUNT 2021b

²² CARTESIUS 2018

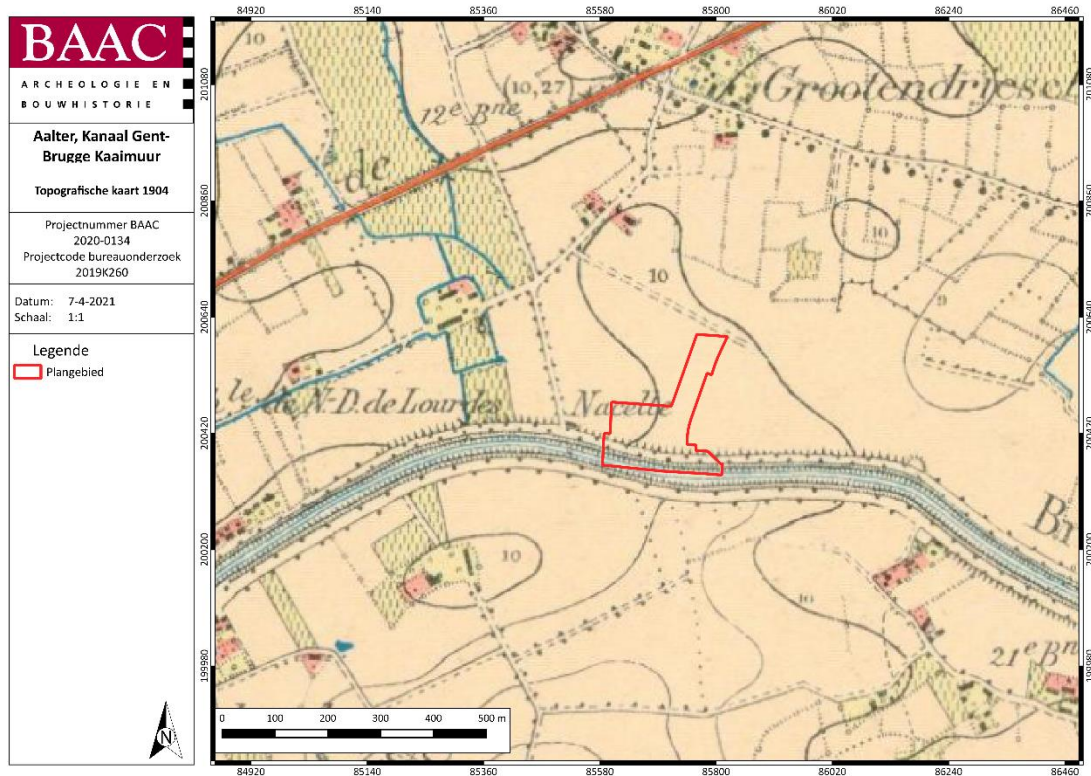
²³ DOV VLAANDEREN 2021

Topografische kaart 1939

Binnen het plangebied wordt op de topografische kaart van 1939²⁴ ten noorden van het kanaal dezelfde situatie afgebeeld als op de topografische kaart van 1904.

Topografische kaart 1981

Op de topografische kaart van 1981²⁵ wordt een andere situatie weergegeven dan op de oudere kaarten binnen het plangebied. Het kanaal Gent-Brugge situeert in het zuiden van het plangebied. Ten noorden van het kanaal wordt op de oever een verhard jaagpad weergegeven. Ook op deze kaart wordt weergegeven dat het pad hoger gelegen is. Voor het deel tussen het jaagpad en het kanaal wordt ook aangegeven dat het sterk afhellend is.

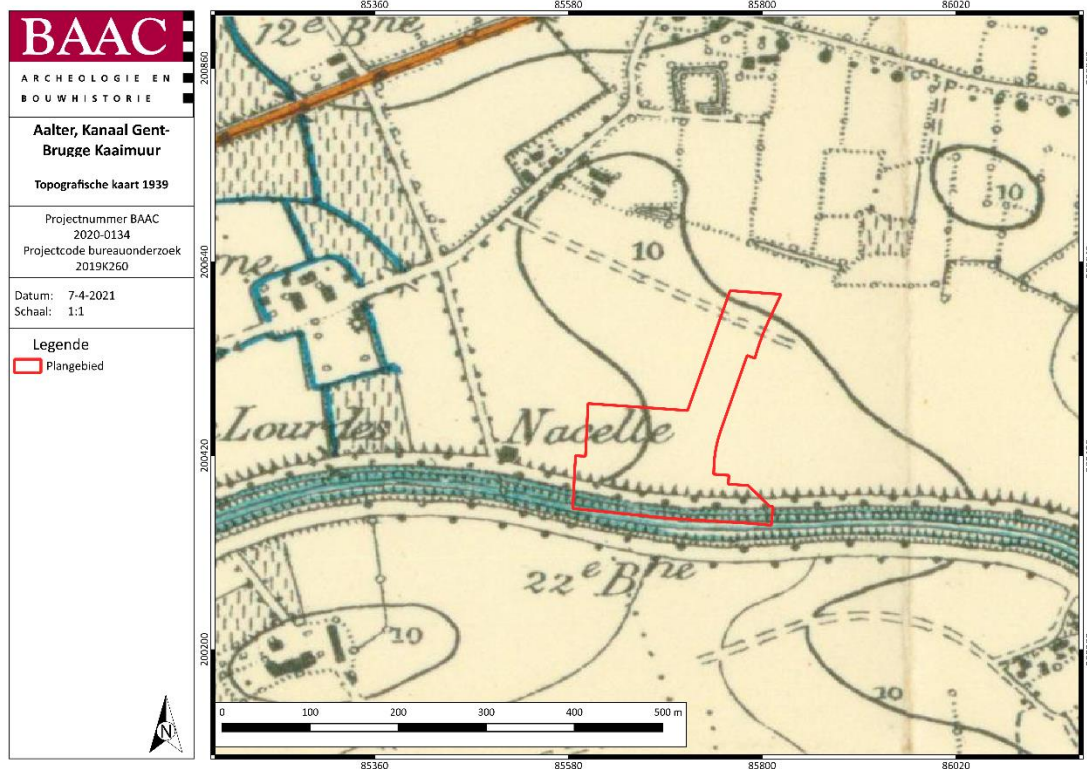

Plan 10: Plangebied op de topografische kaart van 1904²⁶ (analoog; 1:20.000; 07/04/2021)

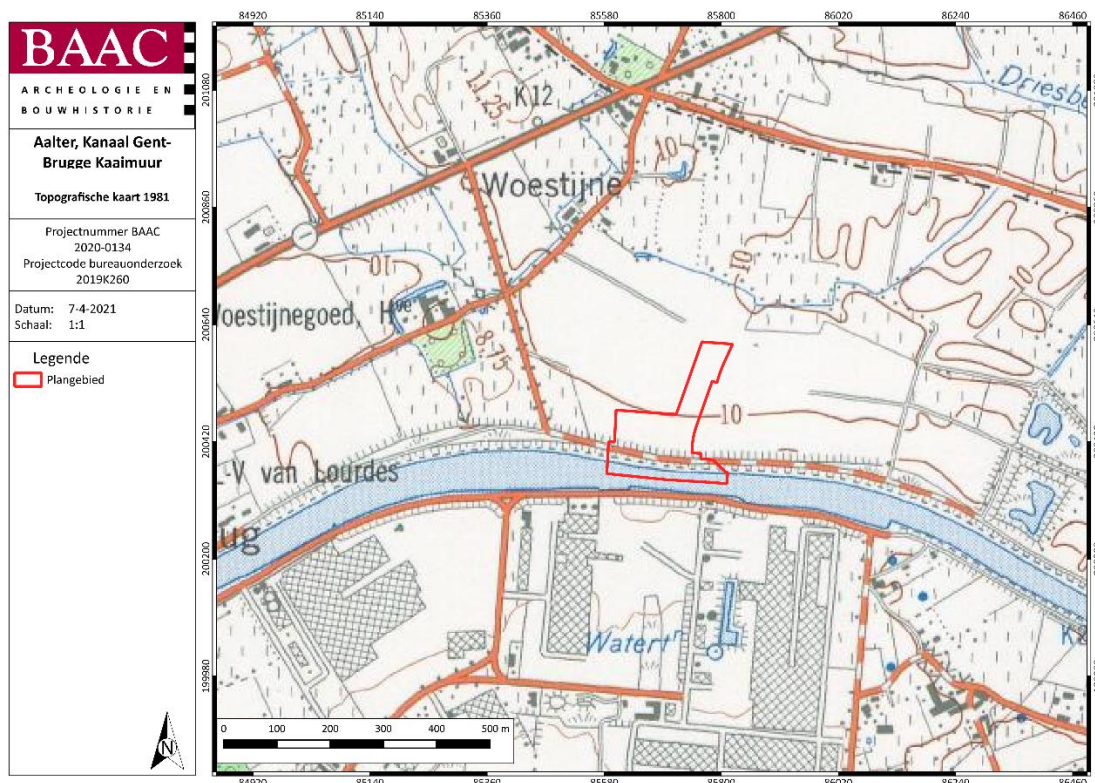
²⁴ NGI 2015a

²⁵ NGI 2015b

²⁶ CARTESIUS 2018

Plan 11: Plangebied op de topografische kaart van 1939²⁷ (analoog; 1:20.000; 07/04/2021)

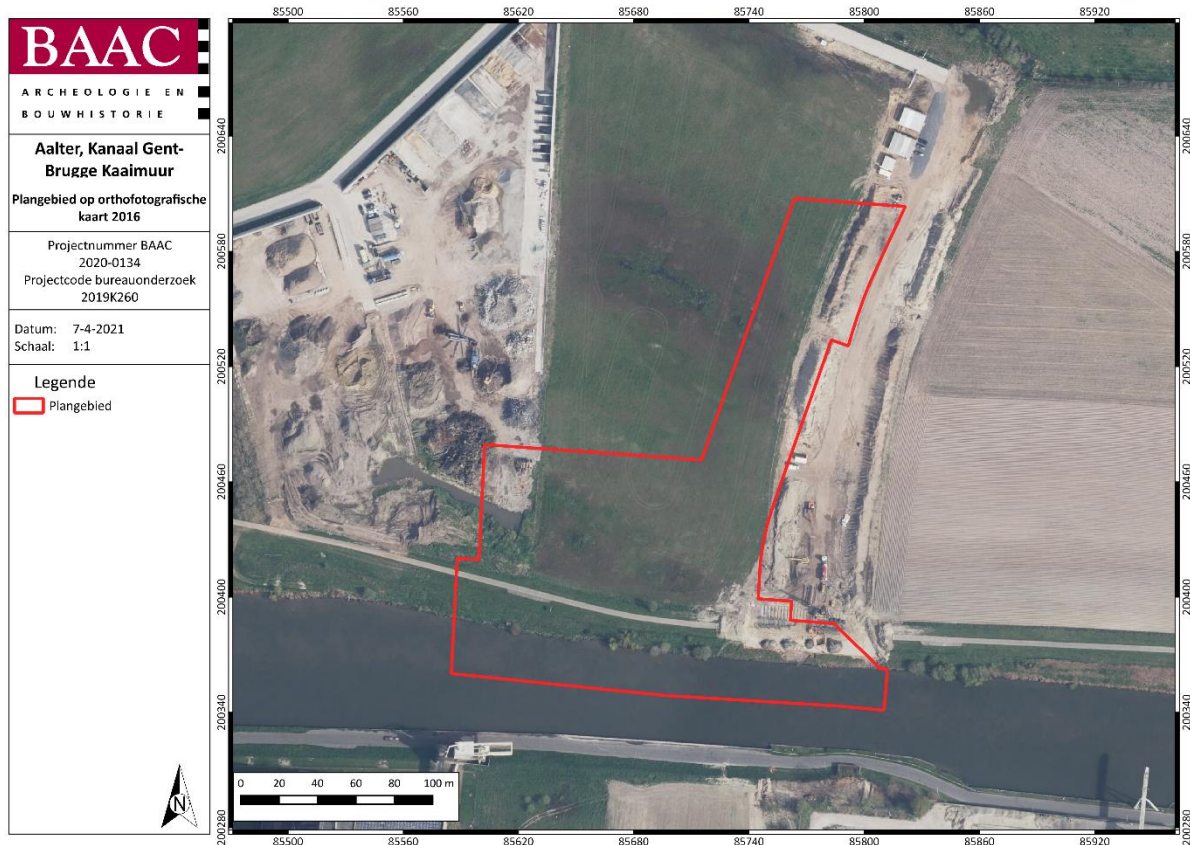
Plan 12: Plangebied op de topografische kaart van 1981²⁸ (analoog; 1:20.000; 07/04/2021)

²⁷ NGI 2015a

²⁸ NGI 2015b

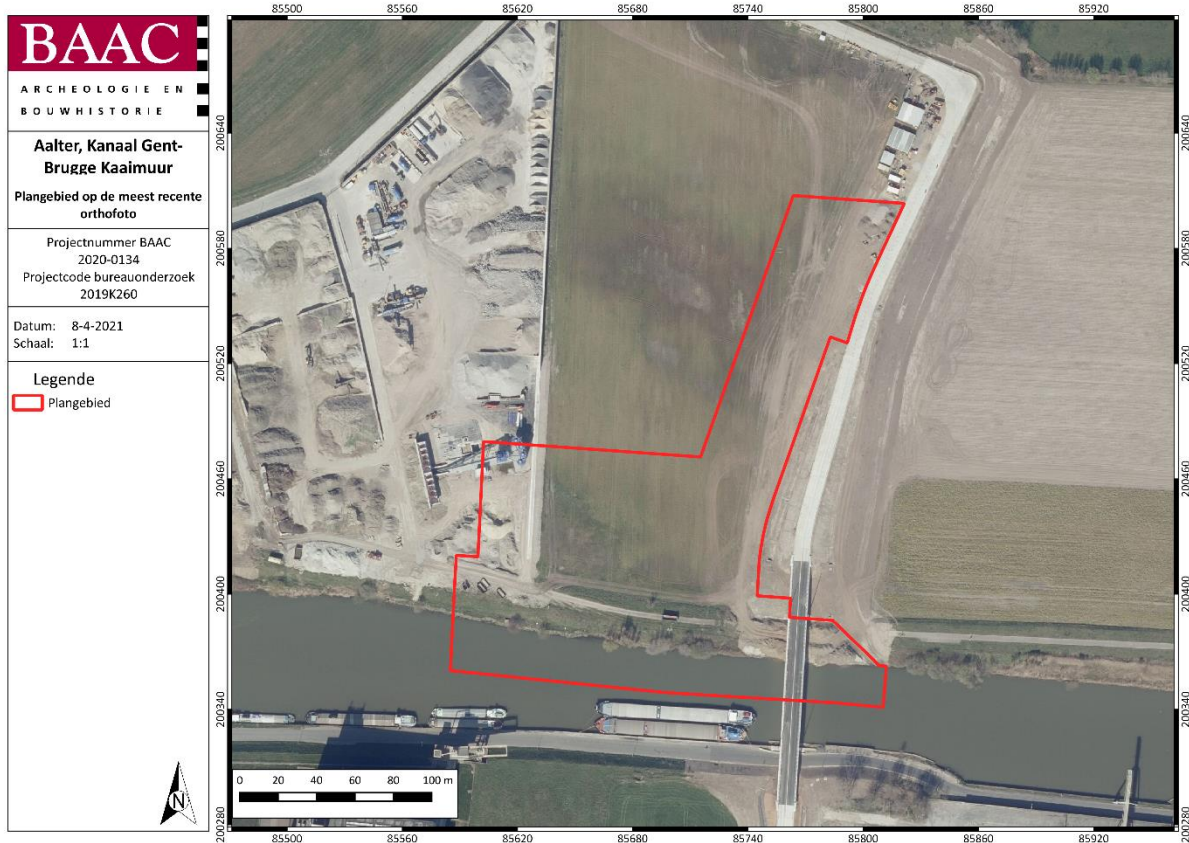
2.2.3 Orthografische bronnen

In de loop van 2016 starten de werken voor de aanleg van een brug om een verbinding te maken naar de Zuidleiestraat over het kanaal. Hierbij wordt het westelijke deel van de oever ingenomen als werfzone. In de loop van 2018 ontwikkelt het terrein zich ten oosten van het plangebied verder en wordt eveneens een deel van de oostelijke oever binnen het plangebied vergraven en ingenomen voor de toekomstige verbouwing. De uitbreiding strekt zich uit tot over het jaagpad.

Plan 13: Plangebied op orthofotografische kaart van 2016²⁹(digitaal; 1:1; 07/04/2021)

²⁹ AGIV 2021d

Plan 14: Plangebied op de meest recente orthofoto (digitaal; 1:1; 08-04-2021)

2.2.4 Archeologisch kader

Het noordelijke deel van het plangebied bevindt zich in GGA. Hier zijn in 2010 archeologische opgravingen van start gegaan, deze hebben geduurd tot 2013. In 2019 is het eindverslag van deze opgravingen gepubliceerd.³⁰ Op Plan 3 is deze zone aangegeven samen met het plangebied op de orthofotografische kaart. Het plangebied grenst aan zone 3 van deze opgraving. In deze zone werden sporen verkregen vanuit verschillende periodes. Richting het kanaal neemt de densiteit van de sporen af en worden er hoofdzakelijk postmiddeleeuwse sporen aangetroffen.

Op de sporenkaart weergegeven op Figuur 5 is te zien dat het merendeel van de sporen in het zuiden van het onderzoeksgebied gedateerd zijn in de postmiddeleeuwse periode. Eén spoor in het zuidoosten van het plangebied wordt gedateerd in de Romeinse periode. Het archeologisch vlak bevindt op 70 cm onder het maaiveld. De diepte van het archeologisch vlak neemt toe richting het zuiden. Opvallend is dat de densiteit van de sporen richting het zuiden sterk afnemen. De sporen die in dit deel aangetroffen werden betreffen voornamelijk off site fenomenen. Het merendeel zijn greppelsystemen daterend uit de Romeinse periode tot en met de postmiddeleeuwen.

³⁰ DE GROOTE & VAN DE VIJVER 2019

Figuur 5: Sporen in het zuidelijk deel van zone drie van de opgraving Aalter Woestijne.³¹

³¹ DE GROOTE & VAN DE VIJVER 2019, p.17

2.3 Synthese onderzoeksresultaten

2.3.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Het bodembestand van het projectgebied is in het zuidelijke deel volledig verstoord door de aanleg van het kanaal. Het noordelijke deel van het plangebied ligt in GGA en werd reeds opgegraven. Het gebied gelegen tussen het kanaal en de GGA werd meermaals geroerd gedurende de afgelopen eeuwen. Dit door de aanleg en aanpassingen van de oever zelf, die ten noorden en parallel aan het kanaal loopt, alsook door de aanleg van het Woestijnpark en de brug over het kanaal in zuidoosten van het plangebied.

2.3.2 Archeologische verwachting

Aan de hand van de ligging van het plangebied dat enerzijds in een gebied waar geen archeologie meer te verwachten valt en anderzijds deel uitmaakt van een verstoord zone, namelijk het kanaal Gent-Brugge, kan met zekerheid gezegd worden dat er geen archeologische waarden meer in het plangebied aanwezig zijn. De bodem in het oevergedeelte dat door de geplande werken zal worden verstoord werd reeds verschillende malen verstoord door aanpassingen in het verleden.

- Zo werd de oever een eerste maal verstoord bij de aanleg van het kanaal in de 17^e eeuw . Hierbij werd de oever al in ophoging aangelegd waarbij de moederbodem naar alle waarschijnlijkheid afgetopt werd.
- In de eeuwen die volgen is op de historische kaarten te zien dat de oever vaak heringericht wordt. Op de historische kaarten wordt een dijklichaam weergegeven waarbij er op de Vandermaelen kaart nog een wegnis en strook bos weergegeven is. De aanleg van dit dijklichaam en de latere herinrichting hiervan zal oudere sporen, als deze al aanwezig waren, reeds verstoord hebben, net zoals het originele dijklichaam dat opgeworpen werd bij de aanleg van het kanaal.
- Vanaf 2015 wordt de oever in het oosten verder verstoord door de aanleg van de brug over het kanaal. Nadien wordt het westen deels verstoord door de ontwikkeling van het naastgelegen perceel.

Daar waar niet met zekerheid kan gesteld worden of er een verstoring van het archeologische niveau heeft plaats gevonden kan aangetoond worden dat de moederbodem zich op 1m onder het maaiveld bevindt. Uit historische kaarten kan ook afgeleid worden dat hier zeker een ophoging heeft plaatsgevonden.

Op basis van de opgravingen kan een specifieke archeologische verwachting opgesteld worden. De sporen die aangetroffen zijn het dichtst bij de oever lagen gemiddeld op 70 cm – mv. De sporen waren hier iets dieper gelegen dan in de noordelijke zone. Een nabijgelegen boring ter hoogte van de kanaaloever, nabij het jaagpad gaf aan dat de top van de moederbodem gelegen is op 1 m – mv. Het vermoeden dat de oorspronkelijk bodemopbouw is hier zeer waarschijnlijk. De densiteit van de sporen nam bovendien sterk af richting het zuiden en de sporen die in het uiterste zuiden nog aangetroffen werden bestaan voornamelijk uit off-site fenomenen waarbij het gaat om greppelsystemen.

Concluderend kan gesteld worden dat er in de overblijvende oppervlakte geen bijkomende vermeerdering van kennis aanwezig is en dat er naar alle waarschijnlijkheid geen intact archeologisch niveau meer aanwezig is.

2.4 Besluit

2.4.1 Potentieel op kennisvermeerdering

Verder onderzoek zal geen kennisvermeerdering opleveren aangezien het grootste deel van de ingrepen plaats zullen vinden in GGA zone die er kwam na een archeologische opgraving. De overige ingrepen zullen plaats vinden ter hoogte van het kanaal Gent-Brugge. In het uiterste zuiden van de opgraving, grenzend aan de kanaaloever in het plangebied, werden bovendien enkel off-site fenomenen aangetroffen en nam de densiteit van de sporen sterk af. Tijdens het bureauonderzoek kon meermaals een verstoring van de ondergrond in deze zone aangetoond worden. Verder onderzoek zou in de zone buiten GGA, m.n. de oeverzone van het plangebied, geen vermeerdering van kennis opleveren.

2.4.2 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek³² is er voldoende informatie over de afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon voldoende bepaald worden. Verder vooronderzoek is niet aangewezen.

³² AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020 fig.3

3 Samenvatting

Naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundig handelingen heeft BAAC Vlaanderen een archeologienota met beperkte samenstelling opgesteld. De initiatiefnemer plant binnen het plangebied de aanleg van een kaaiplateau, het uitbaggeren van het kanaal, de aanleg van een nieuwe wegenis en een infiltratiebekken. Hiervoor zullen aanzienlijke ingrepen in de bodem plaatsvinden die een verstoring zullen veroorzaken. Deze ingrepen vinden plaats in een weide langsheen Woestijnepark, in het kanaal en langs de kanaaloever. Een zeer groot deel van de geplande werken zullen plaatsvinden daar waar reeds een volledige opgraving heeft plaatsgevonden, namelijk de opgraving Aalter – Woestijne.

Concluderend kan gesteld worden dat op basis van de studie met betrekking tot de archeologische historiek van het terrein, de historiek van het kanaal Gent-Brugge en de geplande werken, de kans op het aantreffen van intacte archeologische waarden bij de uitvoering van de geplande werken onwaarschijnlijk is. De geplande bodemingrepen situeren zich deels binnen het historisch en hedendaagse tracé van het kanaal Gent-Brugge en deels in een zone GGA. Hierdoor is de kans voor het aantreffen van archeologisch relevante sporen uit elke tijdsperiode dan ook zeer klein. Verder onderzoek zou niet leiden tot kennisvermeerdering.

Op basis van een gebrek aan mogelijkheid tot het behalen van relevante kenniswinst is vervolgonderzoek niet wenselijk, noch noodzakelijk en wordt dit bijgevolg niet door BAAC Vlaanderen geadviseerd.

4 Lijsten

4.1 Figurenlijst

Figuur 1: Uitzicht op het plangebied vanop het kruispunt Watermolenstraat met het jaagpad (Brug-Noord) daterend uit 2009	6
Figuur 2: Doorsnede van baggerzone, kaaimuur en kaaiplateau.....	10
Figuur 3: Grondplan van geplande werkzaamheden	11
Figuur 4: Resultaten Boring 1445-GEO-19/078-B10	18
Figuur 5: Sporen in het zuidelijk deel van zone drie van de opgraving Aalter Woestijne.....	23

4.2 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 01/04/2021)	2
Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 01/04/2021)	3
Plan 3: Plangebied op orthografische kaart met weergave van GGA(digitaal; 1:1; 02/04/2021).....	5
Plan 4: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen (digitaal; 1:1; 08-04-2021).	7
Plan 5: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting op orthofoto (digitaal; 1:1; 01/04/2021)	9
Plan 6: Plangebied op de Ferraris kaart (analoog; 1:1.250-1:7.500; 02/04/2021)	16
Plan 7: Plangebied op de Atlas de Buurtwegen (analoog; 1:2500; 06/04/2021)	17
Plan 8: Plangebied op de Popp-kaart (analoog; 1:1.250-1:7.500; 06/04/2021)	17
Plan 9: Plangebied op de Vandermaelen kaart (analoog; 1:20.000; 06/04/2021).....	18
Plan 10: Plangebied op de topografische kaart van 1904 (analoog; 1:20.000; 07/04/2021)	19
Plan 11: Plangebied op de topografische kaart van 1939 (analoog; 1:20.000; 07/04/2021)	20
Plan 12: Plangebied op de topografische kaart van 1981 (analoog; 1:20.000; 07/04/2021)	20
Plan 13: Plangebied op orthofotografische kaart van 2016(digitaal; 1:1; 07/04/2021)	21
Plan 14: Plangebied op de meest recente orthofoto (digitaal; 1:1; 08-04-2021)	22

4.3 Tabellenlijst

Tabel 1: Oppervlakten en maximale verstoringsdiepte van geplande ingrepen.	12
---	----

5 Bibliografie

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2021a. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0)*, Brussel. Available at: https://www.onroerendergoed.be/sites/default/files/2019-03/CGP_V4_geen_TC_20190322.pdf.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2020. Een beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek. Available at: https://www.onroerendergoed.be/assets/files/content/images/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2021b. Geoportaal GGA. Available at: <https://geo.onroerendergoed.be>.
- AGIV, 2021a. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Bodemerosiekaart. Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2021b. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Digitaal Hoogte Model. Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2021c. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootschalig Referentiebestand (GRB). Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2021d. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, 2016, Vlaanderen. Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2021e. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2021f. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- CARTESIUS, 2021. Cartesius. Available at: www.cartesius.be.
- CARTESIUS, 2018. Militair Cartografisch Instituut (1881-1904). Available at: www.cartesius.be.
- DOV VLAANDEREN, 2021. Verkenner - Proeven & Metingen.
- GEOPUNT, 2021a. GEOPUNT VLAANDEREN: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca1840). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2021b. GEOPUNT VLAANDEREN: Kaart Vandermaelen (1846-1854). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2021c. GEOPUNT VLAANDEREN: Popp-kaart Vlaanderen (1842-1879). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2021d. Toelichting: Atlas Der Buurtwegen (1843-1845).

GEOPUNT, 2021e. Toelichting: Vandermaelen (1846-1854).

GOOGLE, 2021. Google Street View. Available at: <https://www.google.be> [Accessed January 11, 2018].

DE GROOTE, K. & VAN DE VIJVER, M., 2019. Aalter Woestijne. Een geschiedenis van meer dan 5000 jaar ... *Relicta Monografieën*, 18.

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED, 2021. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2020a. Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden). Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2020b. Toelichting: Popp kaart (1805-1879).

NGI, 2015a. Topografische kaart 1939.

NGI, 2015b. Topografische kaart 1961-1981. Available at: http://www.cartesius.be/arcgis/home/webmap/viewer.html?url=http://www.ngi.be/tiles/arcgis/rest/services/seamless_carto__default__3857__1300/MapServer&lang=nl.